

12. Наход М. А. Категорії «вибори» та «виборчий процес» в сучасній науці державне управління / М. А. Наход // Реформування системи державного управління та державної служби: теорія і практика : матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю (8 квітн. 2011 р.): у 2 ч. Ч. 1 / за наук. ред. чл.-кор. НАН України В. С. Загорського, доц. А. В. Липінцева. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2011. – С. 49–53.

13. Парламентська Асамблея Ради Європи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.osce.org/uk/odhr/elections/ukraine/119080?download=true>

14. Postconflict Elections, Democratization, and International Assistance / Kumar Krishna (ed). – Boulder, Colorado : Lynne Rienner, 1998.

15. Представительная демократия и электорально-правовая культура / Под общ. ред. Ю. А. Веденеева и В. В. Смирнова. – М. : Изд-во «Весь мир», 1997. – 326 с.

16. Про вибори Президента України : Закон України від 05.03.1999 р. № 474 (в поточній редакції від 01.01.2016) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/474-14>

17. Про Центральну виборчу комісію : Закон України від 30.06.2004 р. № 1932-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 36. – Ст. 1.

18. Райковський Б. С. Вибори та виборчі системи: політологічний вимір : монографія / Б. С. Райковський. – К. : Парлам. вид-во, 2009. – 184 с.

19. Ставнійчук М. І. Законодавство про вибори народних депутатів України: проблеми теорії і практики [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук / М. І. Ставнійчук. – К. : Вид. центр Ін-ту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 1999. – 18 с.

20. Федоренко В. Л. Категорія «виборчий процес» у конституційному праві: теоретико-методологічні та законодавчі аспекти / В. Л. Федоренко // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2010. – № 10. – С. 30–40.

21. Яворський В. Д. Сучасний виборчий процес в Україні: політико-правовий аспект [Текст] / В. Д. Яворський // Вибори Президента України – 99: проблеми теорії і практики : зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф. (доповіді, виступи, рекомендації). – К. : ЦВК, 2000. – С. 84–86.

** Костецька Лідія Миколаївна – аспірант кафедри державної політики та суспільного розвитку Національної академії державного управління при Президентові України.*

Стаття надійшла до редакції 16.01.2017 р.

УДК 351

Оксана Митяй *

ПРОБЛЕМИ КОМУНІКАТИВНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ І СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

У статті розглядаються проблеми комунікативного забезпечення ефективності взаємодії органів державного управління і суспільства в Україні. Свідчить необхідність використання методів PR в системі органів державного управління на сучасному етапі розвитку громадянського суспільства. Аналізуються сучасні технології взаємодії влади і суспільства, участі громадськості у формуванні і здійсненні державної політики.

Ключові слова: наблік рилейшнз, органи державного управління, комунікаційні процеси, суспільство, взаємодія влади і суспільства.

Митяй О. В. Проблемы коммуникативного обеспечения эффективности взаимодействия органов государственного управления и общества в Украине.

В статье рассматриваются проблемы коммуникативного обеспечения эффективности взаимодействия органов государственного управления и общества в Украине. Утверждается

необходимость использования методов **PR** в системе органов государственного управления на современном этапе развития гражданского общества. Анализируются современные технологии взаимодействия власти и общества, участия общественности в формировании и осуществлении государственной политики.

Ключевые слова: публік рилейшнз, органи государственного управления, коммуникационные процессы, общество, взаимодействие власти и общества.

Mytiai O. V. Communication support problems concerning the efficiency of cooperation between public authorities and society in Ukraine.

In the article the problems of the communicative providing of efficiency of co-operation of organs of public administration and society are examined in Ukraine.

The necessity of the use of methods of PR becomes firmly established for the system of organs of state administration on the modern stage of development of civil company. Modern technologies of co-operation of power and company, participation of public are analysed in forming and realization of public policy.

Keywords: public relations, organs of state administration, of communication processes, company, co-operation of power and company.

Актуальність теми. Паблік рилейшнз в органах виконавчої влади виступає не лише катализатором демократії, підвищуючи прозорість процесів державно-політичного і господарсько-економічного розвитку, але і важливим інструментом досягнення консенсусу в суспільстві. Сприяючи відкритості діяльності державних інститутів, система паблік рилейшнз надає суб'єктам громадянського суспільства нові можливості активно впливати на формування публічної політики. Виходячи з розуміння важливості паблік рилейшнз, органи державної влади все активніше вдаються до стратегії вироблення рішень в тісній взаємодії.

Постановка проблеми. В умовах радикального реформування системи державного управління України особливої актуальності набуває використання засобів, методів, прийомів і процедур інноваційної для органів публічного управління технології **«public relations»**, спрямованих на забезпечення діалогових партнерських стосунків між державою і суспільством, що включають формування громадської думки, стимулювання цивільної активності, підвищення авторитету і довіри до органів державного управління. Вирішення таких завдань передбачає перехід від традиційної політики інформування громадськості до політики двосторонньої комунікації між органами державного управління і суспільством, виникнення партнерських стосунків між суб'єктами комунікаційного процесу. Проте очевидна необхідність і доцільність такого переходу породжує низку проблем. Адже умови і мотиви комунікаційних зусиль багато в чому залежать від структури політичних сил, динаміки політичної боротьби, яка впливає на зміну пріоритетів органів державного управління і суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливістю вивчення і практичного застосування методів паблік рилейшнз в органах державного управління України є те, що до недавнього часу ця проблема вивчалася в основному зарубіжними вченими. Сьогодні наукові дослідження по темі зв'язків із громадськістю можна розділити на такі групи: адаптовані видання іноземних авторів, серед яких основне місце займають роботи С. Блека, Е. Бернейза, А. Лі, А. Пейджа та ін.; монографії, підручники і статті зарубіжних учених і практиків, серед яких необхідно, передусім, відмітити Г. Брум, Дж. Грюніга, С. Катліпа, Ф. Сейтеля, Ф. Джефкінса; роботи вітчизняних учених, серед яких В. Бебик, В. Білоус, Р. Войтович, В. Дрешпак, І. Занецька, Н. Дніпренко, Е. Ромат, А. Рачинський, І. Слісаренко тощо. Останні присвячені як, власне, зв'язкам з громадськістю, так і торкаються цієї проблеми в науковому і практичному контексті інших наук – психології, маркетингу, менеджменту історії, соціології, політології і т. д.

Метою статті є розгляд проблем комунікативного забезпечення діяльності органів державного управління в Україні в контексті використання **PR**-технологій.

Виклад основного матеріалу. Ухвалення законів і нормативних актів все частіше спирається на вивчення громадської думки та інтересів різних соціальних груп суспільства.

У такому контексті інструменти комунікації із суспільством, які використовуються органами державного управління, стають елементами інтеграції суспільства в процесі досягнення соціального консенсусу. Як видно з робіт [1–6], роль використання комунікаційних технологій у взаємодії між владою і суспільством зумовлює зміни в культурі і структурі як органів державного управління, так і соціуму.

В ідеалі комунікативна діяльність органів державного управління повинна сприяти розвитку демократичного соціального управління. Але на практиці, залежно від фази політичного процесу, комунікації законодавчих і виконавчих органів влади і суспільства, як правило, фокусуються навколо конкретних подій і програм, в контексті яких використовуються технології інформування, переконання громадськості, а також залучення її до консультативної і експертної діяльності. У таких умовах відкритість і доступність до різної інформації органів державної влади стає головною передумовою успішного розвитку демократизації суспільства.

Істотну роль у розвитку цього процесу в Україні зіграло прийняття в жовтні 1992 р. Закону України «Про інформацію», згідно з яким право на інформацію забезпечується обов'язком органів державної влади, а також органів місцевого і регіонального самоврядування інформувати про свою діяльність і ухвалені рішення; створенням в державних органах спеціальних інформаційних служб або систем, які забезпечували б в установленому порядку доступ до інформації [7].

Набуття чинності Закону «Про інформацію» для України стало початком того етапу розвитку, який можна визначити як етап «надання інформації громадськості». Проте слід зазначити, що в цьому законі чітко не визначені ті суб'єкти комунікаційного процесу (спеціальний структурний підрозділ, посадовець), які повинні надавати офіційну інформацію суспільству. Головною метою взаємодії влади із суспільством в цей період залишалося інформування. Спочатку функції по інформуванню суспільства були покладені на спеціально створювані інформаційні служби, структура і компетенції яких не були чітко визначені. Надалі, відповідно до Закону України «Про порядок освітлення діяльності органів державної влади і органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації», прийнятим Верховною Радою України в 1997 р., зміст поняття «Інформаційної служби» був дещо конкретизований. Відповідно до норм Закону, інформаційною службою слід вважати «інформаційні управління, інформаційно-аналітичні підрозділи, прес-служби, прес-центри, управління і центри громадських зв'язків, прес-бюро, прес-секретарів і прес-аташе з відповідним апаратом» [8].

Слід зауважити, що одна з найважливіших особливостей такої форми організації інформаційної політики полягає в тому, що Законом України «Про інформацію» сама інформація обмежувалася «офіційною документованою інформацією, яка створюється в процесі поточної діяльності законодавчої, виконавчої і судової влади, органів місцевого і регіонального самоврядування» [7]. Цей закон містить положення про те, що основними джерелами надання суспільству інформації є: законодавчі акти України, акти Президента України, підзаконні нормативні акти, ненормативні акти державних органів, акти органів місцевого і регіонального самоврядування. Таке інформування мало на меті надання інформації у кінці завершеного управлінського процесу (наприклад, після ухвалення конкретного управлінського рішення), а сама інформація надавалася у вигляді тексту нормативного акта. Тобто орган влади, спираючись на власні уявлення та ідеї, як правило, ігнорував громадськість, не прислухався до її думки про необхідність того або іншого управлінського рішення. Комунікація органів влади і суспільства фактично залишалася односторонньою, оскільки в обговоренні і виробленні рішень громадськість участі не брала, її думка, як правило, не вивчалася і не враховувалася.

Важливим аспектом у розвитку соціальних взаємодій в системі «Влада – суспільство» є прийняття Конституції України в 1996 р., а також ряду законів, якими регулюється інформаційна і рекламна діяльність, порядок використання інформації в ЗМІ. В органах державної влади (передусім це торкнулося міністерств, а також інших центральних і місцевих органів виконавчої влади) в цей час стали створюватися прес-служби, прес-центри,

а також управління і центри громадських зв'язків, які комплектувалися фахівцями із досвідом комунікативної діяльності. Це, у свою чергу, активізувало процеси двосторонньої комунікації і співпраці в деяких напрямках державної політики (охорона довкілля, попередження корупції та ін.).

Слід зазначити, що потреба розвитку рівня двосторонніх комунікаційних процесів ставить перед органами державного управління нові за змістом завдання. Сьогодні є безперечним той факт, що зв'язки з громадськістю як вид соціальних комунікацій грають надзвичайно важливу роль у будь-якій соціальній системі, особливо в період реформ, трансформацій, посилення турбулентності. Проте, незважаючи на це, новітні технології поширення інформації і підвищення ефективності каналів зворотного зв'язку в системі публічного управління використовуються недостатньо. Подолання такого положення, підвищення, з одного боку, рівня доступу суспільства до інформації органів державного управління, а з іншого боку, орієнтація їх діяльності на думку цільових аудиторій стає визначальною передумовою відкритості і прозорості влади, значно підвищуючи її адаптивність до зовнішніх умов, що змінюються.

Поняття «доступної» влади найчастіше пов'язується з питаннями забезпечення відкритості і прозорості діяльності органів державного управління, тобто інтерпретується з позицій власника інформації. Тому склалася традиційна думка, що якщо інформація стає доступною за допомогою використання новітніх комунікаційних технологій (інтернет, веб-сторінки, платформи), то органи державного управління справляються зі своїм завданням.

Проте таке уявлення про доступність органів державної влади не вирішує проблеми ефективних комунікацій з громадськістю. Для радикального вирішення проблеми «доступності» органи влади повинні перейти на рівень, на якому здійснюється ефективна взаємодія із суспільством за допомогою обліку побажань, ідей, пропозицій як від окремих громадян, так і різних соціальних груп. Адже тільки в цьому випадку органи влади зможуть ефективно адаптуватися до змін зовнішнього середовища.

У сучасних умовах розвитку системи державного управління в Україні виникає об'єктивна необхідність розширення використання в діяльності органів влади **PR**-технологій. Формування ефективних **PR**-технологій пов'язане з пошуком оптимальних моделей комунікацій влади і суспільства. Однією з таких моделей може бути модель, запропонована американським дослідником і теоретиком сфери **PR** Дж. Грунігом [9]. Дж. Груніг, обґрунтовуючи особливості моделей зв'язків із громадськістю, розглянув використання на практиці двосторонньої комунікації між суб'єктом і об'єктом **PR**. Такий підхід може бути актуальним для України, оскільки дозволяє, по-перше, з'ясувати реальний стан і потребу розвитку **PR**-технологій на стадії їх зародження; по-друге, виділити ті сфери взаємодії влади і суспільства, в яких принципи двосторонніх зв'язків із громадськістю наближаються до повнішої й адекватнішої нормам розвитку громадянського суспільства формі; по-третє, розглянути питання відносно здійснення якісних змін у функціях відносин органів публічного управління із суспільством.

Якщо розглядати двосторонні моделі **PR**-діяльності, то можна вказати на асиметричну і симетричну моделі. Асиметрична модель – це «двостороння асиметрична комунікація», специфіка якої полягає в тому, що в ній широко використовуються дослідницькі методи [10], в першу чергу, для визначення того, яка інформація викликає негативну реакцію суспільства, щоб згодом змінити її на свою користь. Тобто комунікативна діяльність стає «обопільною», але результат такого різновиду **PR** асиметричний, тому що від комунікації виграє передусім орган влади, а не громадськість.

Проте в умовах демократичних реформ необхідно є можливість партнерських стосунків між владою і суспільством, що обумовлює бажання отримання однакової практичної вигоди від **PR**-комунікацій і для органу влади, і для суспільства.

Зазначеного вище результату можна досягти завдяки моделі **PR**-діяльності, яка дістала назву «Двостороння симетрична комунікація». Така технологія взаємодії влади і суспільства характеризується повним усвідомленням суб'єкту **PR**-діяльності необхідності взаємодії з суспільством і взаємовпливу зовнішнього соціального середовища і органу влади; мета **PR**-діяльності – взаємна користь органу влади і громадськості (тобто «симетричність»);

широке використання практики ведення переговорів, підписання угод, стратегії вирішення конфліктів, яке призводить до модифікації позицій, думок і поведінки як громадськості, так і органу влади; акценти у функціях PR-фахівців робляться на дослідницькій і консультативній діяльності [2; 5; 12; 13].

Така модель зв'язку з громадськістю в корені міняє функції суб'єктів PR (професійних організацій, фахівців PR), оскільки вони починають реально впливати на політику органів влади, змінюється їхній статус, відбувається перехід від разових, спонтанних PR-акцій і кампаній до перманентного процесу зв'язків із громадськістю, репутаційного менеджменту в органах влади. Також змінюються професійні вимоги до PR-фахівця, якому потрібні не лише знання й уміння застосовувати конкретні PR-технології, але й уміння менеджера. У такій моделі зв'язків із громадськістю актуалізуються правові і етичні аспекти діяльності PR-фахівців і застосування PR-технологій. Про цінність, необхідність і практичну доцільність симетричного підходу до практики PR в органах влади свідчать його етичні переваги в порівнянні з доки ще домінантним у цій сфері асиметричним підходом. Такий підхід сьогодні повинен ставати нормативним, бути інституалізованим, витіснити практики застосування PR-технологій як засобу маніпулювання свідомістю і поведінкою громадськості [14; 15].

Висновки. Аналіз практик PR-технологій свідчить, що симетричний підхід в області комунікацій з громадськістю ефективно спрацьовує не лише за ідеальних умов, але і в реальному житті. В той же час слід зазначити, що розвиток симетричної, нормативної з точки зору етики моделі зв'язків із громадськістю є необхідною умовою становлення громадянського суспільства в Україні. В Україні вже створені певні передумови (правові, організаційні, інші) для підвищення ефективності комунікацій державних органів із громадськістю, які забезпечують становлення і розвиток партнерства влади і суспільства.

Список використаної літератури:

1. Баркеро К. Зв'язки з громадськістю у світі фінансів: ключ до успіху / К. Баркеро. – пер. з англ. – М. : Справа, 2007. – 178 с.
2. Бебик В. Інформаційно-комунікаційний менеджмент у глобальному суспільстві: технологія, техніка публік-релейшнз : [монографія] / В. Бебик. – К. : МАУП, 2006. – 440 с.
3. Грінберг С. Вибірчий штаб: кампанії п'яти світових лідерів / С. Грінберг. – пер. з англ. – К. : Наука, 2010. – 540 с.
4. Катлип С. Паблік релейшнз. Теорія і практика / С. Катлип, А. Сентер, Т. Брум. – пер. з англ. – М. : Вільямс, 2000. – 624 с.
5. Королько В. Система публік релейшнз як чинник становлення громадянського суспільства / В. Королько // Суспільна трансформація: концептуалізація, тенденції, український досвід / за ред. В. Танчера, В. Степаненка. – К. : Інститут соціології НАН України, 2004. – С. 121–171.
6. Макаревич Э. Громадські зв'язки / Э. Макаревич. – М. : Тв-прес агентство «Граф Ілля Толстой», 1998. – 360 с.
7. Про інформацію : Закон України від 2 жовтня 1992 р. № 2657-ХП // Основні чинні кодекси і закони України. – К., 2003. – 348 с.
8. Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації: Закон України від 23 вересня 1997 р. № 539/97-ВР // Правове регулювання інформаційної діяльності в Україні / упоряд. С. Демський ; за ред. С. Павлюк. – К. : Юрінком Інтер, 2001. – 688 с.
9. Granig J. What Kind of Public Relations do You Practice? New Theory of Public Relations Present Four Models / J. Granig // Pr. Reporter: Preview. – 1984. – Vol. 27. – P. 1–23.
10. Dance F. The Concept of Communication / F. Dance // Journal of Communication. – 1970. – № 20. – P. 201–210.
11. Райхман И. Практика медіа вимірів. Аудит. Звітність. Оцінка ефективності PR / И. Райхман. – М. : Алытина Паблішер, 2013. – 432 с.
12. Джефкинс Ф. Реклама DOC / Ф. Джефкинс. – М. : ЮНИТИ, 2002. – 234 с.
13. Gryshova I. Ukraine's positions in international ratings evaluation as a factor of its competitiveness / I. Gryshova, I. Kryukova, O. Mityay // Економічний часопис – XXI. – 2015. – № 5–6. – С. 24–27.

14. Mityay O. Competitiveness of agriculture enterprises as the main factor of sustainable development of agricultural sphere / O. Mityay, V. Lagodiienko, V. Safonov // ЕКОНОМІЧНИЙ часопис – XXI. – 2015. – № 155 (11–12). – С. 59–62.

15. Gryshova I. The estimation of the enterprise trade name competitiveness / I. Gryshova, O. Mityay, S. Stoyanova-Koval // Науковий вісник Полісся. – 2016. – № 2 (6). – С. 85–91.

** Митяй Оксана Василівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри публічного управління та адміністрування Уманського національного університету садівництва.*

Стаття надійшла до редакції 03.01.2017 р.

УДК 35:639.1(477) «18/19»

Олег Проців *

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА ДИЧИНУ У ГАЛИЧИНІ В ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХ СТ.: ПОЛІТИКО-НАЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Розглянуто впливи політичних та національних аспектів на державне управління правом власності на мисливські види тварин. Встановлено, що основний вплив на законодавче регулювання права власності на дичину мали соціальні, економічні, національні інтереси окремих суспільних груп.

Ключові слова: мисливство, власність, полювання, Галичина, Австро-Угорська імперія.

Проців О. Р. Государственное регулирование права собственности на дичь в Галиции в XIX – начале XX вв. : Политико-национальный аспект.

Рассмотрено влияния политических и национальных аспектов на государственное управление правом собственности на охотничьи виды животных. Установлено, что основное влияние на законодательное регулирование права собственности на дичь имели социальные, экономические, национальные интересы отдельных общественных групп.

Ключевые слова: охота, собственность, охота, Галичина, Австро-Венгерская империя.

Protsiv O. R. State regulation of game animal ownership in Galicia in 19th – early 20th century: political and national aspects.

It was researched the influence of political and national issues to the public management of ownership on hunting species. It was established that major influence on the legislative regulation of ownership on the game had social, economic and national interests of certain social groups.

Keywords: hunting, property, hunting, Galicia, Austro-Hungarian Empire.

Постановка проблеми. В умовах сучасної України спостерігається низька ефективність ведення мисливського господарства, викликана недостатнім правовим забезпеченням права власності на дичину. Дослідження цієї проблематики в історичному контексті дасть змогу врахувати набутий досвід у вирішенні цієї проблеми.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій. Питання впливу політичних та національних процесів на право власності на дичину висвітлені у працях Мейера Д. І., Чужинського Е., Каспарека Я., Лоїка Г. К., Зеленчука Я. І., Вітенка М., Павліковського М., Орського С., Крогульського С., кодексах законів Галичини, у стенографічних збірках засідань Галицького сейму тощо. Проте деякі проблеми розглянуто побіжно, і вони потребують подальшого дослідження.

Мета дослідження – виявити особливості політичних та національних аспектів впливу на формування державної політики щодо регулювання приватної власності на дичину, дослідити взаємозв'язок між правом власності на дичину та організацією полювання.